

tej turi pa se ga je po krepko odmerjenih naporih končno lotil zdrav apetit, tegobe pa so za vselej prešle.

VOJNO DRUGOVANJE Z AVČINOM

Na Triglavu je bil prvič v prvem letu študija na univerzi v Ljubljani z bratrancem Gojmirjem in sestrično Vlasto. To je bilo »klasično« romanje od Mojstrane do Bohinjske Bistrice. Nenavaden je bil le začetek, ko jim je na glavni postaji v Ljubljani pred nosom odpeljal vlak. Niso se vdali v usodo, tekli so za njim do Šiške in ga še pravočasno prestregli. - Rad se spominja še vzpona na Jalovec malo pred drugo svetovno vojno. Južna stran gore je bila tedaj italijanska, zato so s kolegoma **Senkovičem** in **Rosino** opravili vzpon iz Tamarja po gladkem ozebniku, kamor je od časa do časa priletel kakšen kamen. Hodili so v okovankah in si pomagali s cepini.

Nad sedlom vrh ozebnika na srečo ni bilo italijanskih straž. Vzpon so potem hoteli skrajšati z bližnjico v brezpotju, vendar so se zaradi krušljivih skal ob prvem opominu premislili in se nato vse do vrha dosledno držali steze. Sestop po ozebniku jim je dal dosti opravka; ker niso imeli derez, je bil nevaren in težak; Dore je določil taktiko in je sestopal prvi, da bi lahko usmerjal popotna tovariša. Uspelo jim je z obilico potrpljenja, pa tudi sreča jim je bila naklonjena.

Med vojno je hoja po gorah počivala. Turizem so v partizanih nadomestili pohodi, premiki in sovražnikove hajke; edina izjema je bil vzpon iz Črmošnjic na Gače, ki sta ga kot partizana

opravila s **Francetom Avčinom**, tedaj še mladim inženirjem elektrotehnike. Vrh Gač sta nalletela na spominski kamen in si ogledala zapis o naselitvi Kočevarjev.

Goram je ostal zvest tudi po vojni in je na njih doživel marsikaj zanimivega, tako tudi strašno nevihto s strelami na Planjavi, ki so mu na srečo prizanesle. Še pred desetimi leti sva bila skupaj na Storžiču in Kredarici, kjer sem lahko občudoval njegovo elegantno, zanesljivo in izpijeno hojo na navadnih in zavarovanih poteh, pa tudi v travnatem brezpotju. Odkar živi v Ljubljani, je redno zahajal v Polhograjsko hribovje, zlasti na Polhograjsko in Šmamogorsko Grmado; še nedavno se je ob vsakem vremenu vsak dan odpravil skozi Tivoli proti Šišenskemu hribu.

Okupacijo je dočakal v Ljubljani v devetintridesetem letu starosti. Delal je v terenskih organizacijah, Narodni zaščiti in bil predsednik matičnega odbora OF v pravosodnih ustanovah mesta Ljubljane. Devet mesecev je preživel v okupatorjevih zaporih, nato pa odšel k partizanom, kjer so mu koristile tudi planinske izkušnje in je prišlo do veljave njegovo poklicno znanje, ki ga je posvetil organizaciji partizanskega sodstva. Vojna pot gaje leta 1944 vodila v Beograd, kjer je na zvezni ravni organiziral civilno sodstvo ter bil kot pravnik tri mesece tudi član jugoslovanske vojne misije v Albaniji. Je nosilec partizanske spomenice.

Dore je leta, ki mu jih je poklonila narava, več kot koristno izrabil v našo skupno korist, za kar mu gre iskrena hvala. Ob visoki obletnici rojstva mu želimo kar največ zdravja, dobre volje in sreče.

OSEM DESETLETIJ PLEZALCA, SKORAJ ŠEST DESETLETIJ SMERI

SPOMINI NA »ŠESTICO« V TRAVNIKU

Paul Aschenbrenner, ki je s prijateljem **Hermanom Tiefenbrunnerjem** 25. in 26. junija 1934 prvi preplezal slovitno direktno smer v severni steni Travnika, bo prihodnje leto star osemdeset let. Plezalca sta svoj podvig predstavila z zanimivim opisom, ki je izšel v reviji »Bergsteiger« in ga v prostem prevodu predstavljamo bralcem Planinskega vestnika. (Op. ur.)

Skupina petih podjetnih gornikov je tistega dne junija opravila kar nekaj vzponov v naših Julijskih Alpah in se končno podala še v zatrep Planice. Iz koče v Tamarju jih je pot vodila na Sleme.

Aschenbrenner piše, kako se mu je ob pogledu na bližnjo, skoraj 900 metrov visoko severno

steno Travnika utrnila misel, da bi jo preplezal v direktni smeri.

»Oči so otipavale skalovje in iskale možnosti prehoda. Kazalo je, da bosta ključni mesti dva mogočna previsa. Bil sem vse bolj navdušen in uspelo mi je, da sem za sodelovanje v tej pustolovščini pridobil tudi Hermana Tiefenbrunnerja, ki je padel v 2. svetovni vojni. Poskusila bova, čeprav med tem dopustom nisva nameravala opraviti kakih težjih vzponov in s seboj nisva vzela kake posebne opreme.

Sedemnajsti junij 1934. Do vznožja stene hodi va uro in pol; sledi iskanje možnosti za direkten vzpon, še preden pa ta dan mine plezarija, me čaka pretresljivo, nepozabno doživetje.

Na začetku zapira začrtano smer orjaški previs. Po nekaj poskusih ugotoviva, da bova problem lahko rešila s plezanjem po počeh manjše

stene, nato pa z dolgim prečenjem proti levi. Tako tudi storiva. Naslednja ovira je kamin, ki se konča s previsom. Sledi užitek polno plezanje v pepelnato sivi skali, prepreženi s plitvimi počmi. Nekaj sto metrov višje se pne v nebo nova zajetna streha, ki bo najbrž odločala o uspehu podviga.

SKOK SKOZI VPONKO

Danes nosiva s seboj samo osem klinov, pet vponk in dve 30-metrski vrvi. Kaže, da to ne bo zadostovalo, zato se okrog treh popoldne odločiva za povratek. Ne mika pa naju, da bi se spet dajala z dolgo prečnico; raje se bova ob vrvi spustila čez previs. V ta namen najprej zvežem obe vrvi. Iz previdnosti pred spuščanjem poskusim, če bo vozal tekkel skozi vponki. Izkaže se, da bo šlo. Okrog vratu si obesim eno, okrog stegen pa drugo zanko, vpnem največji vponki in že se začenja spust v neznan. Kmalu visim v zraku, stena se naglo odmika. Vezni vozal prihaja bliže in bliže; že je tu - vendar ne zdrsne skozi vponki; spusta je konec. Zaman poskušam potisniti vozal skozi oviro. Končno po enojni vrvi splezam nekaj metrov višje in se vržem navzdol. Toda vponki vozal še kar zadržujeta. Ne kaže drugega, kot da stvar ponovim. Z muko spet plezam navzgor, tokrat še malce višje. Spet telebnem navzdol. Posledice so katastrofalne.

Nemočen še vedno visim v zraku ob zaskočenem vozlu - z nogami navzgor. Zanka okrog vratu mi vleče glavo med nogi. Za nameček se pričujem vrteti okrog vrvi. Ves vznemirjen iščem rešitev. Na misel mi pride, da bi z nožem prerezal zanki.

Kratek razmislek: najprej vratno zanko, da se ne zadavim. Zaradi svoje lege ne morem doseči noža; kopljem se v znoju, ki ga poraja strah in mi zaliva obraz. Da bi se znebil strahu in

Takšen je delček te šestice v Travniku.

Paul Aschenbrenner, član prvenstvene naveze v Travniku, ko je bil star 17 let. Mladost se je že davno usula, smer pa še ni in ne bo izgubila veljave. Osemdesetletniku ostaja v večer, prelep spomin.

omotice, se zazrem v daljavo, vendar smrtni strah ne mine. Kar vidim, kako me bo klavarno pobralo. Slišim Hermanove vprašujoče klice, na katere pa se ne odzivam več.

Še ena možnost je. Lotim se poskusa, da bi z dvema klinoma potisnil vozal skozi vponki. Čeprav sem že opustil sleherni upanje, mi to končno uspe. Spet se lahko spuščam. Po nekaj metrih pristanem na dobrem stojišču - končno si lahko odpočijem. Nogi sta povsem brez moči. Posvarim tovariša, ki se brez težav spušča v običajnem Dulferjevem sedežu; kaže, da se njegove hlače že smodijo. - V žile prihaja novo življenje, moči se počasi vračajo v ude, le levica ostaja nekako gluha.

Nadaljnega sestopa si brez vrvi ne upava tvegati. Medtem ko me Herman varuje na spodnjem koncu vrvi, se vzpenjam po skalah, dokler nisem v višini vozla. Potegnem ga k sebi in razvežem. Nato na hitro sestopiva. Srečno prestana plezarija se konča, tik preden se večer prevesi v noč.

BIVAK V RAZPOKI

Naslednje dni imamo opravka v drugi dolini. Preplezamo severno steno Triglava, nakar se v Planici s Hermanom posloviva od tovarišev. Z željo, da uresničiva najin načrt, nama prepustijo svoji vrvi, kline in vponke.

Petindvajseti junij 1934. Še pred zoro, okrog poltretje ure, zbudim Hermana. Oskrbnica nama pripravi krepak zajtrk - polento s kavo. Vzameva še nekaj hrane, plašč, dve 40-metrski vrvi, 18 klinov, dvanajst vponk in nekaj pomožnih vrvic. Z vso to ropotijo se ponovno odpraviva k vstopu.

Z dogodki tega dne nas bo seznanil povzetek poročila Hermana Tiefenbrunnerja:

»Ura je pol šestih, ko se Paul po krepkem stisku roke loti smeri. Skala ni preveč hladna. Tokrat precnica hitro ostaja za nama. Kmalu sva pri svoji vrvi, ki sva jo tu pustila ob prvem poskusu. Paul jo s krepkim zamahom zaluča v globino. Vzpenjava se in uživa v plezanju; klini, ki sva jih zabila prejšnji teden, nama prihranijo veliko časa.

Kmalu sva spet na kraju, kjer sva pred tednom dni obrnila. Pričenja se merjenje s steno, ki nama od tod naprej ni znana. Plošče ne dopuščajo, da bi lahko napredovala več kot štiri ali pet metrov brez pomoči tehnike. Paul se meter za metrom prebija po gladki poči. Končno ga ustavi previs, na vrsti sem jaz. Čeprav sem drugi, me napredovanje stane veliko truda in znoja. Končno Paul s pomočjo vrvne prečnice najde dobro rešitev, vendar naju tisto, na kar naleti, ne spravlja ravno v dobro voljo. Izmenoma vlečem vrvi, da bi tovarišu s tegom omogočil napredovanje. Kmalu je pet, šest metrov nad menoj, nato se spusti in izbije šest klinov, ki jih je maloprej zabil v skale. Potrebovala jih bova, če hočeva naprej. Počasi se vzpenja. Končno doseže rob strehe, kmalu nato ga ne vidim več.

Še zadnji udarec na varovalni klin in že zaniham v zrak; v hipu sem tri metre od skale. Sopiha je in ves preznojen se prebijem do Paula. Smehlja se. Nad nama je skala krušljiva, na vrsti je naslednji previs.

»Ni govora, da bi tu bivakirala,« meni Paul.

»Morda bo zgoraj bolje,« odvrnem. Potem na že utečen način zdelava tudi previs. Majhna votlina nad njim ni vabljliva, levo od nje je poševna gredina: tu bova bivakirala.

Naj pripoved dokonča Aschenbrenner:

»Ura je že devet zvečer. Po zajtrku si danes še nisva privoščila počitka. Herman si najde sedišče, pred nočnim hladom ga bo varoval moj

plašč. Jaz se stisnem v navzgor potekajočo skalnato razpoko, v kateri se lahko obdržim samo, če se v njo zagozdim z nogama. Kljub temu kmalu zaspim. Spanec seveda ne traja dolgo. V snu me tlačí mora, neka zlobna sila me hoče potisniti v globino. Krik obtiči v grlu, ko se predramim, viseč na svojem stojščnem klinu, saj sem že povsem spolzel iz razpoke. Zgodba se ponoči še nekajkrat ponovi.

LAHKO KLJUČNO MESTO

Končno se porodi nov dan. Najin zajtrk ne traja dolgo. Trdi zvoki kladiva so najina jutranja glasba, ki odmeva od previsov nad nama. Premagava manjšo streho, čemur sledi prečka v levo. Ko preplezava veliko streho v zgornjem delu stene, ni sledu o pričakovanih težavah domnevnega ključnega mesta. Široka poč ponuja presenetljivo enostavno rešitev. Še malo in že se v lahki plezariji vzpenjava proti vrhu.

Ura je štiri popoldne.

Žametno mehka trava zapeljivo vabi k počitku, naju pa grozeči nevihtni oblaki silijo k takojšnjemu povratku. Sledeč grebenu hitiva k Travnški škrbini. Uljice se krepak naliv, sesto opotežkočajo še megla in strmi, zasneženi žlebovi.

Toda v koči zaspiva kot ubita, zjutraj pa naju okreпча obilen zajtrk. Ko je po njem, moram še k vstopu po najino vrv, gorske čevlje in nahrbtnik.«

»V pol stoletja, ki je sledilo temu dogodku, sta se plezalna tehnika in oprema pač spremenili, preplezana je bila marsikatera težka smer. Kljub temu pa v meni ostaja lep spomin na dni trde plezarije in doživetij polno pustolovščino v severni steni Travnika.«

Prilidil: P. Segula

Janezov vozal

Najprej je bila vrv in potem je bil vozal. Za oboje velja, da je precej stara zadeva. Starejša od nadzorovane uporabe ognja in mlajša od človeka.

Vrvi vežemo z drugim kosom vrvi, z vrvijo privezujemo predmete ali sebe, vežemo drseče ali mrtve zanke, spletaemo... Vozli v večini nosijo imena po svojih lastnostih, kraju in načinu, kjer jih uporabljamo, avtorji vozlov pa so v glavnem neznani.

Odkrivanje novih vozlov ni ravno pogost pojav. V ZDA je bil leta 1950 v knjigi Planinski vozli objavljen nov vozal **Phila D. Smitha**. V istem času pa je bil v Angliji objavljen enak vozal doktorja **Edwarda Hunterja**, ki je obdržal ime angleškega avtorja. Na prvi strani ga je objavil londonski Times. Avtor članka ga je opisal kot izreden dosežek in ga primerjal z odkritjem

novega kometa. Bil pa je tudi izhodišče »našega« vozla.

Ko je arhitekt **Janez Vrhunc** iskal najenostavnejši način vezanja Hunterjevega vozla, je opazil, da se vrvi lahko prepleteta tudi drugače. In nastal je nov vozal.

Pojavi se vprašanje, kako ugotoviti, ali je nov vozal sploh nov oziroma še neodkrit. Na temo vozlov je objavljenih več knjig, najobsirnejša pa je prvič izšla leta 1944 v New Yorku - The

